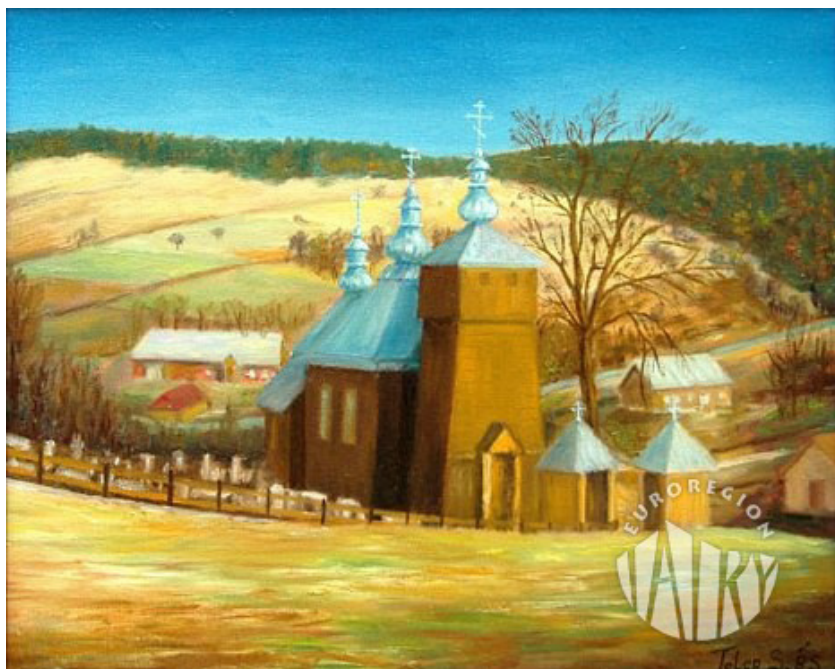

Magdalena Woźniak

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa

STEFAN TELEP – NIEPROFESJONALNY MALARZ ŁEMKOWSKI

Przemierzając szlaki Beskidu Niskiego natrafiamy na wieś Zdynia, rozciągniętą wzdłuż potoku o tej samej nazwie na długości 3 km, zamieszkałą w zdecydowanej większości przez Łemków. We wsi znajduje się duży cmentarz, na którym spoczywają m.in. szczątki o. Maksyma Sandowicza (Sandowycza), łemkowskiego księdza, zamordowanego przez żołnierzy austriackich w czasie I wojny światowej, który 11 września 1994 roku został uznany przez Cerkiew Prawosławną za świętego¹. Zdynia jest znana też z festiwalu kultury łemkowskiej „Łemkowska Watra”, który corocznie odbywa się w drugiej połowie lipca.

*Cerkiew w Kunkowej, Stefan Telep; katalog wystawy
Nowy Targ 2011*

¹ *Beskid Niski. Przewodnik*, red. P. Luboński, Pruszków 1999, s. 388.

materiały
świadczenia
dokumenty

W Zdyni mieszka Stefan Telep, najbardziej znany w Polsce współczesny łemkowski malarz nieprofesjonalny. Mówi się o nim „udoskonalony, ulepszony Nikifor”. Podobnie jak wciąż bardziej sławny poprzednik uwiecznia w malarstwie świat wspólnej im obu „małej ojczyzny”, czyli Łemkowszczyzny. Telep urodził się w 1957 roku w Pielgrzymce koło Jasła. W wieku 10 lat miał okazję spotkać się z Nikiforem, który wraz z Marianem Włosińskim przebywał w sanatorium gruźliczym w Foluszu. Młody Stefan nie miał jednak świadomości, kim jest malarz z Krynicy. Dzięki temu spotkaniu zrodziła się fotograficzna pasja, którą zaraził się od Włosińskiego². Artysta mieszka w Zdyni od początku lat osiemdziesiątych XX wieku, pracuje w gospodarstwie rolnym. Oprócz malarstwa interesuje się również korzenioplastyką i fotografią. W jego pracach przeważa malarstwo olejne na płótnie lub na płycie pilśniowej. Od niedawna stosuje również farby akrylowe. Sztuki malarskiej uczył się sam³.

Tematem prac artysty jest głównie pejzaż Beskidu Niskiego. Przedstawia życie codzienne społeczności łemkowskiej. Maluje Łemków przy pracy, wykonujących swoje obowiązki, kobiety w polu, wyrabiające chleb, mężczyźni strugających drewniane figury czy wypalających węgiel. Można odnieść wrażenie, że autor chce nam opowiedzieć o świecie, który bezpowrotnie został utracony.

Często przedstawia sceny rodzajowe, rozgrywające się we wnętrzach domów, warsztatów, karczm. Niewielkie, rodzinne grupy postaci pokazuje przy różnego rodzaju zajęciach codziennego wiejskiego życia. Widzimy je podczas przygotowywania posiłków, przy drutowaniu garnków, rzeźbieniu, w czasie zabawy w karczmie. Wychodzimy także na zewnątrz i towarzyszymy im w drodze na targ, przy żniwach, podczas ściągania drzewa z lasu⁴.

Na pracach artysty możemy też ujrzeć Łemków w strojach regionalnych w czasie ważnych dla kultury łemkowskiej dni w roku. W ten sposób malarz dokumentuje łemkowską tradycję, święta i ważne spotkania rodzinne. Jego malarstwo ukazuje również cerkiew jako centralne miejsce spotkań ludności zamieszkującej wsie Beskidu Niskiego. Przedstawia zwyczaje i obyczaje mieszkańców tego regionu, wpisane w pełen uroku krajobraz. Bohaterami jego prac są również ważne postaci ze świata Łemków, jak np. wspomniany św. Maksym Sandowicz.

² Przemówienie kustosa Muzeum Nikifora Zbigniewa Wolanina, https://www.youtube.com/watch?v=ujbv_ic8deM (dostęp: 22.06.2017).

³ Z. Wołanin, *Spadkobiercy Nikifora. Stefan Telep – łemkowski malarz ze Zdyni*, Krynica-Zdrój 2016.

⁴ *Malarstwo Mirosława Potomy i Stefana Telepa. Wystawa z cyklu Artyści pogranicza polsko-słowackiego. Związek Euroregion „Tatry”*, Nowy Targ 2011, http://www.euroregion-tatry.eu/_pliki/katalog_wystawa_2011__ost605cf9cce.pdf (dostęp: 22.06.2017).

GCK GORLICKIE
CENTRUM
KULTURY

Dom Polsko-Słowacki im. Dušana Jurkoviča w Gorlicach, Rynek 1

STEFAN TELEP

Wystawa Malarstwa

Wystawa czynna: 2 - 31 sierpnia 2016
Wernisaż: 2.08. 2016 (wtorek), godz. 18.00

Wstęp wolny

Gorlickie Centrum Kultury, ul. Michalusa 4, 38-300 Gorlice, Tel. 183335695, e-mail: gck@gorlice.pl, www.gorlickiecentrumkultury.pl

Plakat wystawy, Gorlice 2016

WYSTAWA

Z CYKLU
ARTYŚCI POGRANICZA POLSKO-SŁOWACKIEGO

MIROSLAV
POTOMA

STEFAN
TELEP

GRUDZIEŃ 2011 – STYCZEŃ 2012

WSPÓŁPRACY POLSKO-SŁOWACKIEJ W NOWYM TARGU, UL. SOBIESKIEGO 2

PONIEDZIAŁEK – PIĄTEK GODZ. 9.00 – 16.00
WSTĘP WOLNY

Malarstwo Miroslava Potomy i Stefana Telepa,
Nowy Targ 2011, plakat

SPADKOBIERCY NIKIFORA

STEFAN TELEP

łemkowski malarz ze Zdyni

Ekspozycja malarstwa Stefana Telepa
w Muzeum Nikifora w Krynicy-Zdroju,
2016 rok, plakat

Moje pierwsze spotkanie z łemkowskim artystą miało miejsce w 2000 roku. Zapukałam do starej chyży łemkowskiej, w której mieszka do dziś. Człowiek niezwykle ciepły, skromny, bardzo życzliwy i przyjazny drugiemu człowiekowi. Wraz z żoną Heleną ugościli mnie „czym chata bogata” i opowiedzieli nieco o swoim życiu. Osobiste spotkanie z „dzieckiem Nikifora”, jak nazywa Stefana Telepa Melania Chomiak z Uścią Gorlickiego, mieli również moi uczniowie z Liceum Plastycznego w Warszawie. W maju 2002 roku w Zdyni odbywał się ich plener malarski. Artysta zaprezentował wówczas swoje prace oraz opowiedział o kulturze Łemków.

Stefan Telep maluje z potrzeby serca, to co czuje i to co widzi. Przez te prace przebija się tęsknota za tradycyjnym rytmem życia. W trudzie związanym z chorobą, jak również niepełnosprawnością lewej dłoni Stefan Telep jeszcze do niedawna tworzył obrazy. Jego prace znajdują się w wielu prywatnych kolekcjach w Polsce, USA, na Ukrainie, w Kanadzie, Australii, Austrii, Słowacji, Holandii i Niemczech⁵. O niezwyklej pracowitości artysty świadczy jego dorobek oraz liczne wystawy zarówno zbiorowe, jak i indywidualne⁶.

Stefan Telep, „ten łemkowski artysta dzięki swemu twórczemu dorobkowi w pełni zasługuje na miano „Spadkobiercy Nikifora” i należy z pewnością do czołowych współczesnych malarzy nieprofesjonalnych w Polce”⁷.

BIBLIOGRAFIA

Beskid Niski. Przewodnik, red. P. Luboński, Pruszków 1999

Malarstwo Mirosława Potomy i Stefana Telepa. Wystawa z cyklu Artyści pogranicza polsko-słowackiego. Związek Euroregion „Tatry”, Nowy Targ 2011, http://www.euroregion-tatry.eu/_pliki/katalog_wystawa_2011__ost605cf,9pdf (dostęp: 22.06.2017)

Przemówienie kustosa Muzeum Nikifora Zbigniewa Wolanina, https://www.youtube.com/watch?v=ujbv_ic8deM (dostęp: 22.06.2017)

<http://www.telep.za.pl/artysta.html> (dostęp: 22.06.2017)

Z. Wolanin, *Spadkobiercy Nikifora. Stefan Telep – łemkowski malarz ze Zdyni*, Krynica-Zdrój 2016

⁵ <http://www.telep.za.pl/artysta.html> (dostęp: 22.06.2017).

⁶ Tamże.

⁷ Z. Wolanin, *dz. cyt.*